

INPASSING ZONNEPARK AAN DE OIRSCHOTSEDIJK TE HAGHORST, GEMEENTE
HILVARENBEK OKTOBER 2020

Thus Landschapsarchitectuur & Stedenbouw

Inhoud

- Ligging	3
- Opgave en uitdaging	5
- Cultuurhistorie, landschap en herinnering	7
- Korte visuele inventarisatie	11
- Inpassing en ontwerp	16
- Technische layout	17
- Opbouw park	20
- Opzet zonnepark, onderdelen	22
- Planbeschrijving ruimtelijk	24
- Beplantingen, insectenvriendelijk, beeld en beheer	28
- Surplus landschappelijke inpassing zonnepark te Diessen	33

Ligging

KS NL34 BV (dochter onderneming van Kronos Solar te München), is voornemens een zonnepark te realiseren aan de Oirschotsedijk in de gemeente Hilvarenbeek. De beoogde locatie betreft een recentelijke heideontginning onderdeel uitmakende van een vroeger enorm areaal aaneengesloten woeste grond genaamd De Beersche heide. Deze woeste gronden vormden de kern voor nederzettingen aan alle zijden. Langzaam werd het woeste deel kleiner en kleiner. Het projectgebied in historisch perspectief: rond 1880 werden de arme delen rationeel verkaveld en ingeplant met bos, dit bosbouwkundig gebruik werd doorgezet tot de zestiger jaren vorige eeuw. De Ruilverkaveling en doorgaande modernisering in de landbouw maakten het landschap open. Het boscomplex is ten westen van het projectgebied, oostelijk van Diessen, gehandhaafd en verder uitgebreid. Ten oosten, langs de Heikant bevinden zich agrarische bedrijven, deels tuinbouwbedrijven.

Ligging zonnepark ten zuiden van de Oirschotsedijk te Haghorst.

Doorontwikkeling van het heidelandschap, wegen werden aangelegd, de heide ontgonnen, bebost of als landbouwgebied in gebruik genomen.

Opgave en uitdaging

Een kwaliteitsverbetering als uitdaging en must bij deze inpassing van het zonnepark, houdt in: het versterken van landschap, cultuurhistorie en natuurontwikkeling. De komst van het zonnepark, geeft kansen tot gebiedsontwikkeling op kleine schaal, ondersteund middels groene infrastructuur.

Inventarisatie en analyse van aanwezige groenelementen en functies, toont aan dat hier sprake is van een agrarische enclave met maat en sfeer, landschappelijk belangrijk, maar ook vanuit cultuurhistorisch en ecologisch-toeristisch perspectief. Het zonnepark ligt dicht tegen twee recreatieve eenheden: een camping aan de Oirschotsedijk (Oirschotsedijk no.4)- en zuidelijk schampt het tegen Vakantiehuis De Vrijheid, liggend aan de rand van het bos- Zandstraat 6, met uitzicht over de voormalige Beersche heide.

Daar de eenheden: recreatie, landbouw, natuur en energiewinning, in dezelfde ruimtelijke enclave liggen, is het vanzelfsprekend een samenhangende kwaliteit na te streven. Kronos ambieert met het versterken van het cultuurhistorisch kader van de heideontginning, een groene ruimtelijke kapstok waaraan de diverse eenheden een mooie plek bezetten, het geheel levert een meerwaarde voor het landschap. Daartoe verlegt Kronos de aandacht mede op de omliggende paden en wegen, c.q. het versterken van natuurwaarden naast de randen van het eigen zonneveld. Anders gezegd: de inpassing gaat verder dan alléén het aanzetten van de randen van het zonnepark.

De bouwsteentjes voor aanpak, ontwerp en uitvoering liggen mede in een analyse van de wordingsgeschiedenis, wat kunnen we meenemen en door ontwikkelen. Wat willen we overhouden voor het landschap met natuur als belangrijk onderdeel, is de centrale inpassingsvraag, de zonneakker blijft immers 20-25 jaar.

Een landschappelijk fraai gebied, een afwisseling van open gebieden en verdichte grootschalige boscomplexen, als resultaat van de heideontginning in de vorige eeuw.

Cultuurhistorie, landschap en herinnering

De winning van turf op grote schaal rond 1850, zorgde ervoor dat vrijwel het gehele gebied in zo'n honderd jaar werd omgezet in landbouwgebieden, civieltechnisch ondersteund middels het graven van kanalen en de aanleg van spoorwegen. Ook de heidevelden werden omgezet, deels in productiebos. Een stimulans was de uitvinding van kunstmest, enorme arealen konden snel in productie genomen worden.

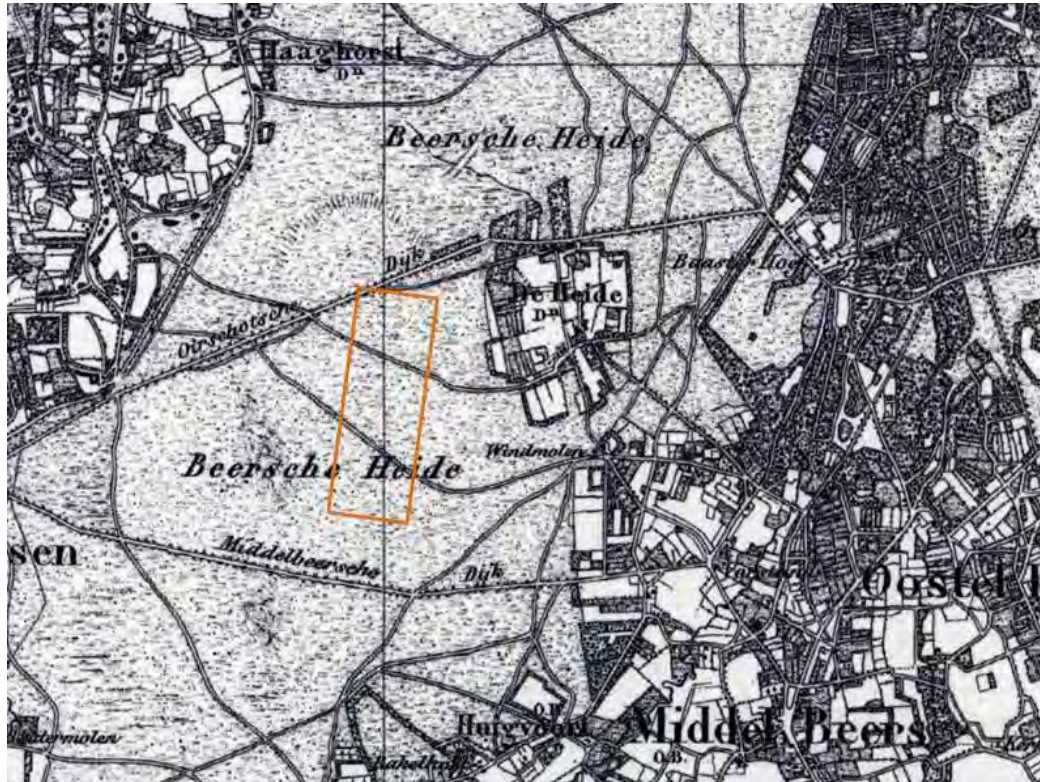
Om de waterhuishouding geregeld te krijgen, want het water werd niet meer vastgehouden, werden beken rechtgetrokken, genormaliseerd. Cultuurhistorisch voor Diessen en omgeving van belang zijn de lange rechte wegen in de jonge ontginningen, veelal beplant met eiken, maar veel randen van (zand)paden zijn bezet met zaailingen van berk, eik en lijsterbes. De ondergrond is sterk zandig en droogtegevoelig.

Kaartbeeld 1850. Detail uit de historische kaart Beersche Heide, als onderdeel van een omvangrijk heidelandschap. De Oirschotsedijk is al traceerbaar. In bruine omkadering het projectgebied.

Recente ontwikkelingen

Na de Tweede Wereldoorlog waren diverse factoren van belang voor het landschap rondom Diessen. Het landschap ten oosten van Diessen was feitelijk nog woeste grond tot rond 1900. Daarnaast werden de bedrijven in rap tempo na de zeventiger jaren grootschaliger. Grote delen van het landschap werden opnieuw ingericht en vormgegeven in het kader van de ruilverkaveling, nieuwe nieuwe boerderijen werden gebouwd, op plaatsen waar tot dan toe nooit boerderijen hadden gestaan. De schaalvergroting in het kleinschalige beekdallandschap langs de Reusel ging ten koste van de fijnmazige structuur van (elzen)singels die het landschap daar zo'n 200 jaar hadden bepaald. Het resultaat is een open en rationeel opgezet jong landschap.

Kaartbeeld 1850, een overzicht. Een fraai contrast: kleinschalige landbouw versus het woeste heidegebied.

Kaartbeeld 1900: De Zandstraat als eerste begin lokale ontginning: bosbouw.

Kaartbeeld 1926, een rationele bosbouwkundige verkaveling op de locatie.

Kaartbeeld 1950: het projectgebied als bosproductieareaal.

Kaartbeeld 1960: ter wille van landbouwkundige ontwikkelingen is bos omgezet in agrarisch land.

Kaartbeeld 2000: het bosgebied ten westen is gespaard.

Korte visuele inventarisatie

Zandstraat, zicht op het noorden, overgang Oirschotsedijk. Rechts opslag bestaande uit berk en els. Links de beplante rand van de bestaande camping Oirschotsedijk 4.

Zuidelijke beplantingsrand camping Oirschotsedijk 4, gezien vanaf de Zandstraat richting westen.

Zandstraat, noordelijke deel, zicht op het oosten richting Heikant.

Zandstraat, zicht zuid-zuidwesten. Op de overgang gras-mais is de grens van het zonnepark gepland.

Zandstraat, zicht naar het noorden, met links afschermende beplanting camping Oirschotsedijk 4.

Zandstraat, zicht op het zuiden. Ter linkerzijde staat nu mais, in de toekomst een gepland zonnepark. Rechts in de verte de overgang gras-mais, deze lijn betreft de rand van het beoogde zonnepark.

Zandstraat, zicht oostelijk op de Heikant.

Zicht vanaf de Voorste Heistraat op de (toekomstige) oostelijke rand van het zonnepark.

Zicht vanaf Heikant tussen erfopstallen door richting het westen. De afstand tot aan de grens zonneakker is te ruim om het te kunnen waarnemen.

Inpassing en ontwerp

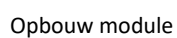
Beoogde locatie ligt in een jong landschap, qua tijdsspanne recentelijk veroverd op de woeste gronden. Tot voor de ruilverkaveling was het projectgebied verdicht met bos, nadien zijn beplantingen grotendeels verdwenen. Opvallend zijn de goed verzorgde en uitgebouwde erfbeplantingen langs de ontsluitingen. Landschappelijk en ecologisch is het opbouwend en duurzaam om de bestaande verkaveling uit de heideontginning, welke centraal en bepalend is voor het plangebied, te versterken met beplantingselementen. Als (provinciale) ambitie staat het verbinden van Het Stuk met het Landgoed Baest ten oosten.

Vertaling landschappelijk, cultuurhistorie en landschap

Structuurmatig en lokaal, is het belangrijk de reeds bestaande ecologische verbindingen samenhangende met het boscomplex Het Stuk te versterken. Het zonnepark speelt daarin een verbindende rol, vlakmatig en lijnmatig. Vlakmatig: het oppervlak is vrij toegankelijk voor fauna, de bodem komt tot rust, er wordt niet meer bemest. Lijnvormig: de zuidrand van het zonnepark wordt aangezet met een boscomplex, ook aan de zijde Oirschotsedijk is een verdichting gepland. De flanken worden voorzien van struweel en kruidenrijke vegetaties. Het zonnepark in samenhangend verband met het bestaande bos vertegenwoordigt al na enkele jaren een landschappelijke en ecologische meerwaarde. Toeristisch-recreatief, vormt het zonnepark geen (visuele) bedreiging, het geheel is effectief weggeplant, maar de bezoeker kan al wandelend en fietsend, frontaal door het zonnepark, daar de Zandstraat het zonnepark doorkruist.

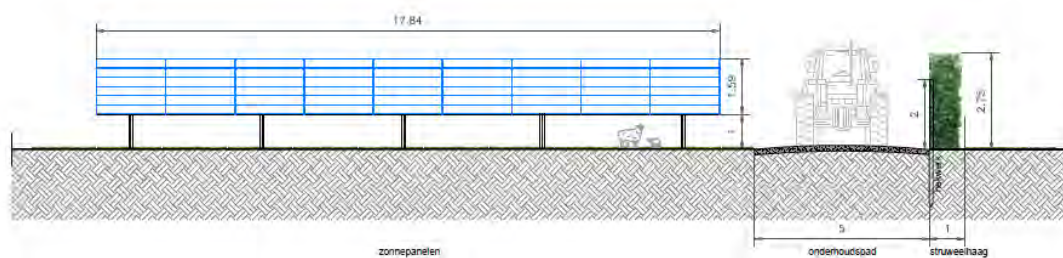

De opzet van het zonnepark in samenhangend verband met de omgeving, het bos, het agrarisch land en de optelsom van waardevolle erfbeplantingen.

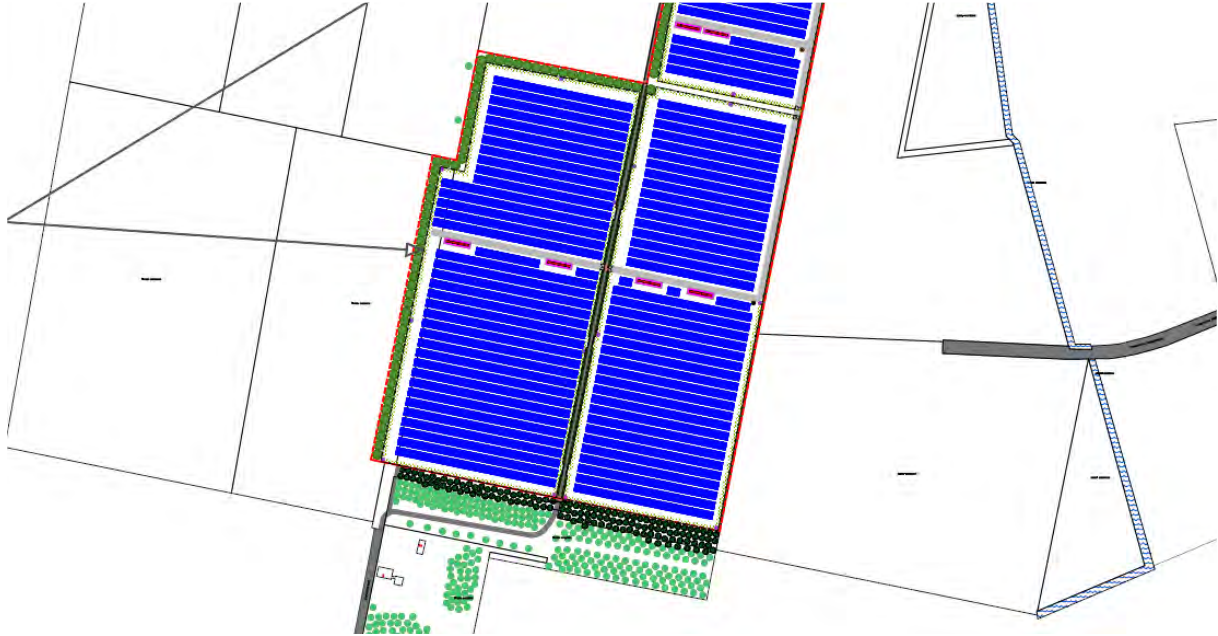

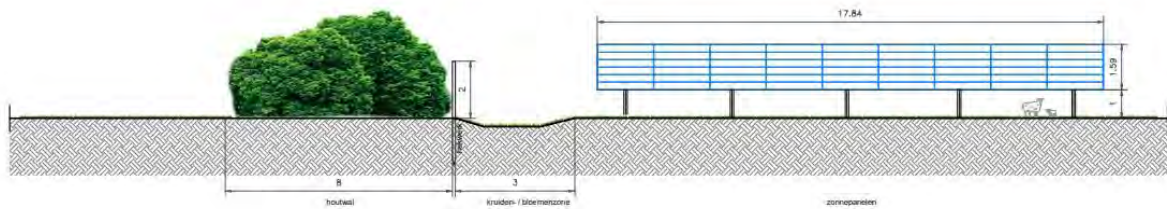
Opbouw noordzijde.

Profiel 2 bepalend voor de oostzijde zonnepark.

Opbouw zuidzijde zonnepark.

Profiel 1 kenmerkend voor de westrand zonnepark.

Opbouw park

Het zonnepark in de compositie van het landschap oogt eenvoudig, een samenspel van rustige lijnen en wanden. Aan de zuidoostzijde ligt het park dicht tegen het bos aan. De overige wanden, west en oost, sluiten aan op open landschap. De noordzijde schurkt aan tegen erven, waarvan het westelijke erf een camping betreft. Ook aan de zuidzijde bevindt zich een recreatieve onderneming. Beide zijden behoeven (ruimtelijke) aandacht en inpassing. Trefwoorden bij deze inpassing: afstand nemen, investeren in een stevige groene omlijsting, zorgen voor een goede ontsluiting.

Belangrijk ecologisch item in dit landschap is het promoten van de patrijs en insecten- en het (her)ontwikkelen van de landschappen voor deze doelsoorten.

De wanden van het zonnepark, als een geheel van opgaand struweel, bestaat uit doorgaand 'bijenbos', alle vloerdelen, bestaan uit kruidenrijke vegetatie. Ook de halfverharde onderhoudspaden, worden ontwikkeld als kruidenzone. Alles, dat wil zeggen wand en vloer, wordt gemaximaliseerd in plantkeuze- en beheer, om het insectenleven te stimuleren. In het beheer wordt de vloer onder de panelen beheerd door schapen, deze worden met een eenvoudige afscheiding weggehouden van de kruidenrijke zone's om vraat te voorkomen.

Samen met overige functies op één presenteerblad

Samenwerking in beeld en beheer met andere gebruikers, om meerwaarde in ruimtelijke kwaliteit te bereiken, trefwoorden: een eenvoudig en robuust beplantingsbeeld. Het zonnepark vormt met het bos en aanwezige erfbeplantingen een samenhangend groene clumb in het landschap opgespannen door de mathematisch onderliggende verkaveling van de heideontginning.

Kronos is te gast in dit landschap, duurzaamheid betekent ook dat toegepaste beplantingen het meest tot hun recht komen als deze kunnen doorgroeien ook als het einde van de pacht van het zonnepark in beeld komt.

Voorgestelde ingrepen

De volle zijden- en de vlakken worden ingezet voor diverse thema's:

- functionele entree ten behoeve onderhoud;
- eenvoudige parkeermogelijkheid op halfverharding;
- parallelle zone als strook bijenbos;
- parallelle zone als strook kruidenzone (doelsoort patrijs);
- opstelbaarheid voor bijenkasten, afsluitbaar middels een hekwerk;
- passage door het zonnepark met af en toe zicht op de panelen.

Thematische uiteenzetting opzet zonnepark aan de Oirschotsedijk. Trefwoorden: realiseren van groene randen zonnepark in combinatie met kruidenrijke zone's / overleg met burens over versterken van het geheel middels erfbeplanting aan de Oirschotsedijk als fraaie entree.

Opzet zonnepark, onderdelen

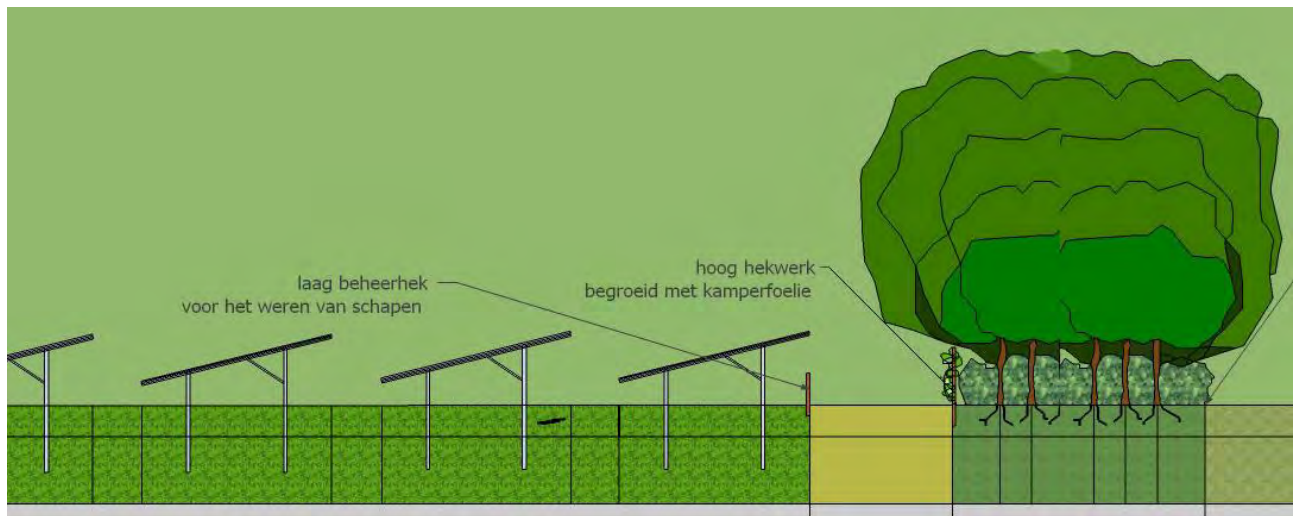
- opstelling panelen, vloer te beheren middels schapen;
- omlijsting middels onderhoudspaden vijf meter breed;
- omlijsting middels struweel / bijenbosjes en kruiden/bloemenzone, breedte te variëren per wand;
- eenvoudig gaashekwerk met kastanjarahouten palen, dit is een belangrijk onderdeel, verzekeringstechnisch, maar belangrijker in deze context ingezet ten behoeve van plantengroei en expositie zon;
- entreepartij ten behoeve onderhoud, parkeren, voorlichting en educatie, mogelijkheid opstelling bijenkasten;
- passage door het zonnepark.

Kenmerkende doorsnede rand zonnepark, afscheiding en hekwerken

Vanuit veiligheidsoogpunt is een hekwerk noodzakelijk. Het hekwerk bestaat uit ruwe duurzame kastanje houten palen met grofmazig gaas waardoor kleine zoogdieren het hekwerk kunnen passeren. Ook wordt het gaas hoger gesteld (10 centimeter) ten opzichte van het maaiveld, dit om bijvoorbeeld de toegankelijkheid voor dassen te vergroten.

Keuze hekwerk, te plaatsen aan de binnenzijde, 2,00 m. hoog.

Typische doorsnede rand. Ter rechterzijde grenst het aan 'n ontsluiting, weiland of watergang afhankelijk van de plaats in het veld. Het hekwerk wordt aan de binnenzijde geplaatst en bestaat uit een eenvoudig en grofmazig draadhekwerk, voor kleinere dieren te passeren.

Installaties en informatiebord

De noodzakelijke installaties (netwerkstation, omvormers e.d.) worden uitgevoerd in gedekte kleuren met als hoofdtoon dennengroen (RAL6009) en staan in een strak grid tussen de panelen waardoor ze meegaan in het ritme van het gehele zonneveld. De hoogte van de zonnepanelen is vergelijkbaar met dat van het maïs in de maanden augustus t/m oktober.

Planbeschrijving ruimtelijk

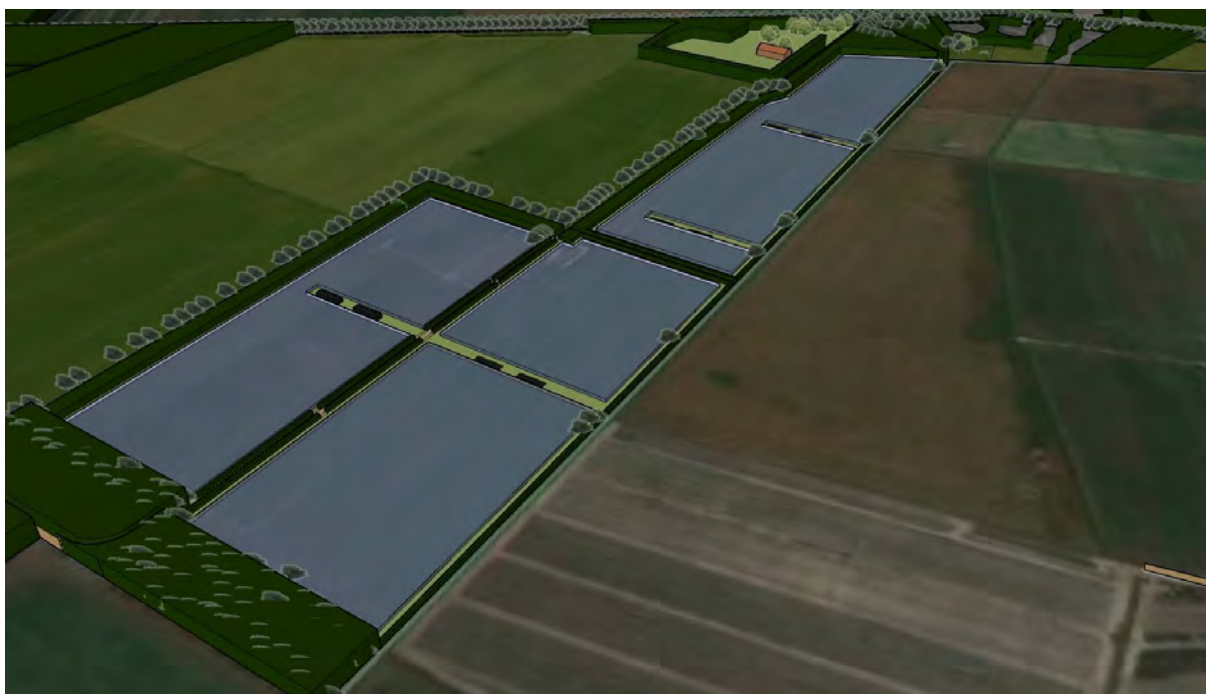
Middels een modelmatige opzet, als ware het een bouwdoos, wordt de ruimtelijke inpassing van dit zonnepark getoond. Wezenlijk bij plaatsing zonnepark en uitwerking beplantingsplan is de randvoorwaarde de ruimtelijkheid van het grotere geheel te bewaken. Het zonnepark betreft een groene kamer met daarin geplaatst de opstelling van panelen. De groene omlijsting van het zonnepark vormt aan alle zijden een kwalitatieve ruimtelijke bijdrage.

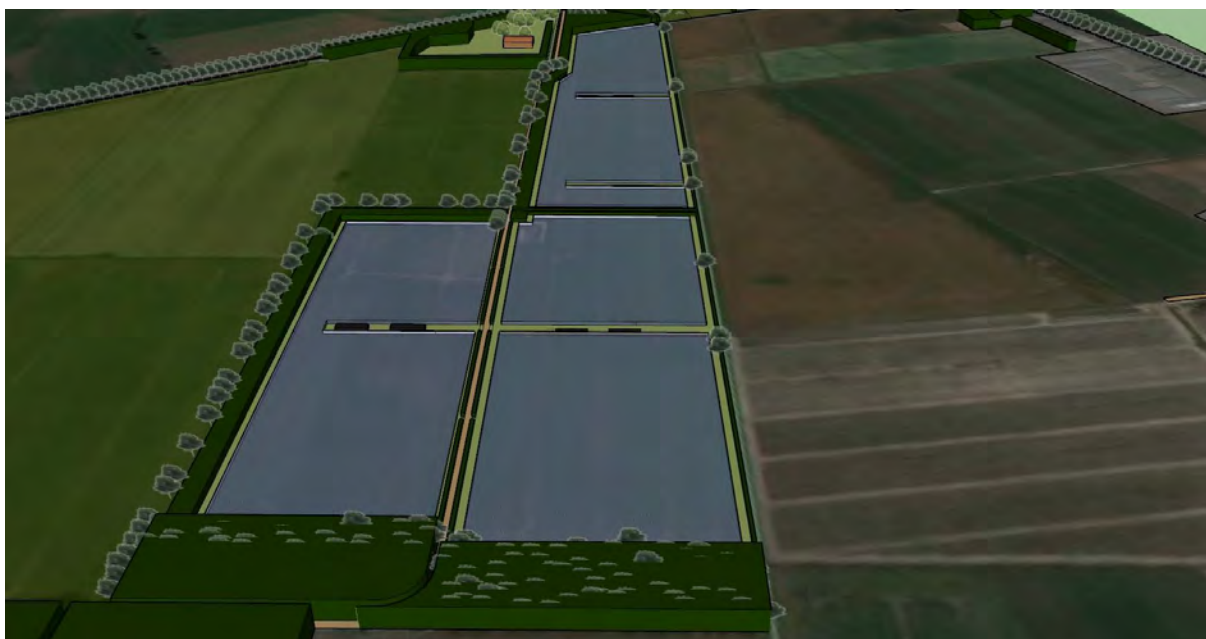
Het zonnepark, passend qua schaal, eenvoudig in vorm, in de landschappelijke hoofdlijnen van het jonge grootschalige heideontginningslandschap.

Zicht vanuit het noorden op het zonnepark met op de voorgrond de met eiken beplante Oirschotsedijk.

Zicht vanuit het zuidoosten op het zonnepark met op de achtergrond de Oirschotsedijk.

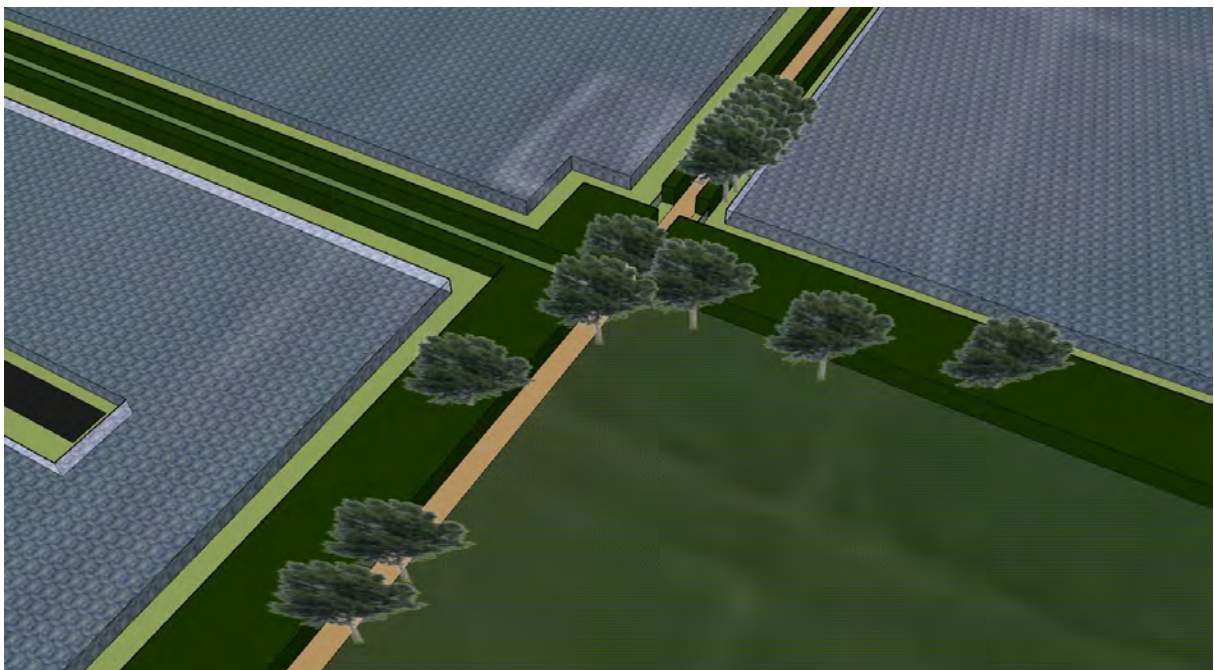
Zicht vanuit het zuiden op het zonnepark met rechts de Heikant en linksboven de Oirschotsdijk.

Zicht vanuit het westen op het zonnepark met links de Oirschotsdijk. Ter rechterzijde de groene enclave met het vakantiehuisje De Vrijheid.

Zicht vanuit het noorden op het zonnepark met centraal de Zandstraat. Geheel onder de camping aan de Oirschotsedijk.

Zicht vanuit het noorden op het zonnepark met centraal de Zandstraat, linksaf de reeëncorridor. De bezoeker kan het zonnepark doorkruisen.

Beplantingen, insectenvriendelijk, beeld en beheer

Vooraf

Parallel aan het inpassingsplan wordt een ontwerp- en beheerplan voor het park opgesteld, hierin zijn de stappen en maatregelen qua beheer om tot (bewaking en doorontwikkeling) kwaliteit te komen beschreven.

Hoofdpijnen beplantingen

Refererend aan de geomorfologische kaart en bodemkaart Nederland met daarvan afgeleid de potentieel natuurlijke vegetatie, komt een Eiken-Berkenbos (*Quercus robur*-*Betuletum*) in aanmerking. Verspreiding in Nederland: Groningen, Friesland, Drenthe, Salland, Twente, Achterhoek, Veluwe, Utrechtse Heuvelrug, zandige ruggen in rivierengebied, Rijk van Nijmegen, Noord-Brabant, Noord-Limburg; zeer plaatselijk op de Waddeneilanden en in Zuid-Limburg. Overwegend mineralogisch arme pleistocene zandgronden van Noord-, Oost- en Zuid-Nederland.

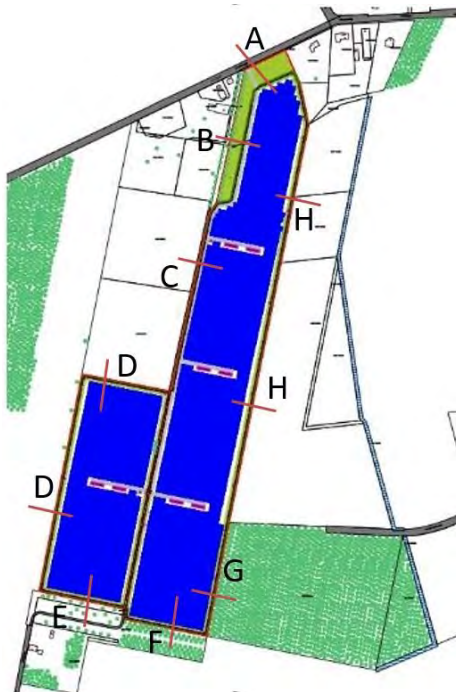
Het huidige beplantingsbeeld laat ook de originele beplantingsopzet zien, deels spontaan, een combinatie van eik, berk en lijsterbes. Enige beplantingsranden langs paden lijkt het resultaat van zaailingen.

De landschappelijke en natuurlijke inpassing van dit zonnepark vereist de realisering van diverse randen rondom de compartimenten met panelen. Nadruk ligt op het zodanig planten en door ontwikkelen van groenelementen, dat het park verborgen- en opgaat in het landschap. Contrastrijk en educatief, kan men op de Zandstraat het zonnepark al wandelend-fietsend doorkruisen.

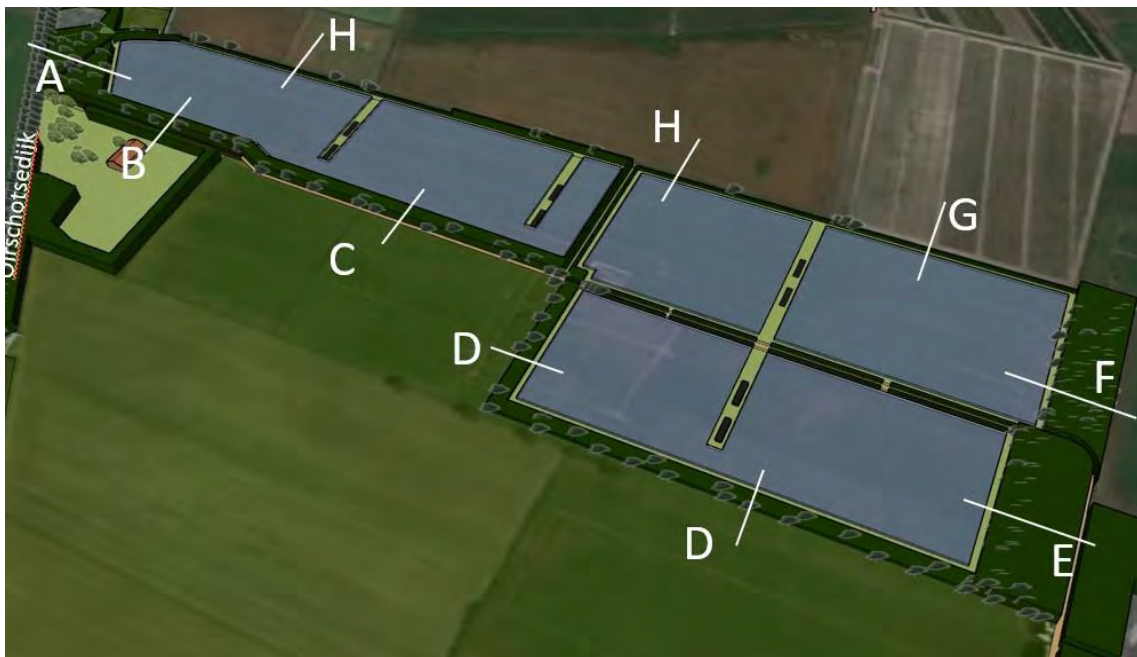

Een voorbeeld hoe het struweel langs de randen van het zonnepark aan de Oirschotsedijk te Diessen zich ruimtelijk kan ontwikkelen (opname Hoondermaatsweg Neede, gem. Eibergen).

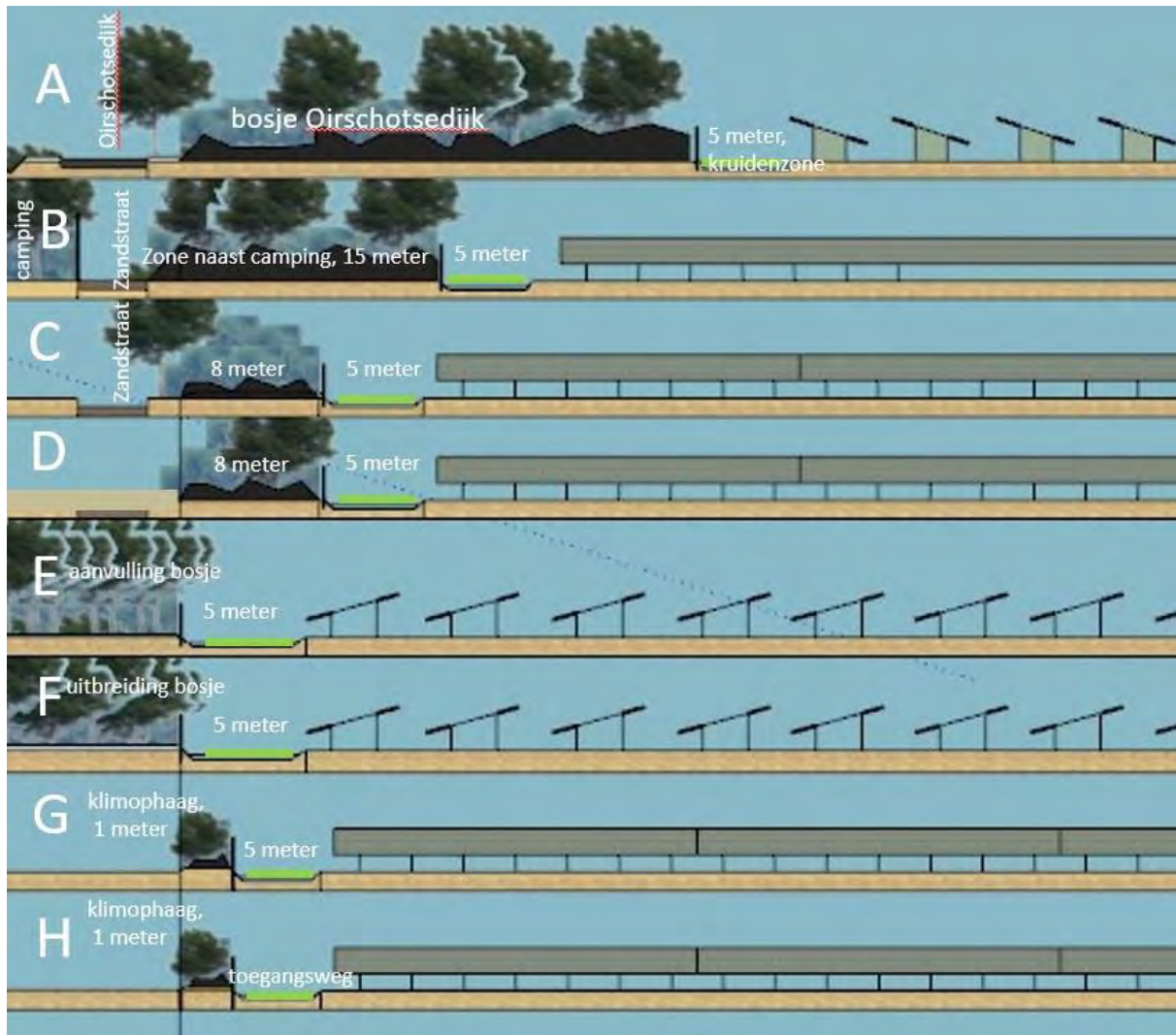
Randen en beplantingen

Doorsneden randen.

Doorsneden randen.

Globale profielen.

Korte omschrijving van de voorgestane beplantingsvoorstellen

- Profiel A: de kop van het terrein aan de Oirschotsedijk wordt dichtgezet met beplanting aansluitend op erfbeplantingen noord- en zuid;
- Profiel B: parallel aan de camping gelegen aan de Zandstraat wordt een 15 meter plantstrook gezet, een struweel gemengd met bomen;
- Profiel C: het vervolg langs de Zandstraat bestaat uit een houtwal 8 meter breed;
- Profiel D: profiel c, 8 meter beplanting, wordt aan de zuidoostzijde doorgezet. In het struweel staan verspreid bomen;
- Profiel E: dit betreft een aanvulling op het bestaande bosje;
- Profiel F: alhier wordt het bestaande bosje uitgebreid;
- Profielen G en H: langs deze zijden wordt voorzien in een smalle klimophaag, 1 meter breed.

Afgraven en ophogen

Het perceel is verpacht voor de ontwikkeling van een zonnepark met een belangrijke nevenfunctie zijnde natuur. Het gebied is sterk voedselrijk als gevolg van intensieve bemesting. Aannemelijk is dat op de locatie heischrale graslanden ontwikkeld kunnen worden die het gebied een grotere biodiversiteit geven en groter leefgebied voor meer soorten. In de lagere meer natte delen, kan vochtige heide tot ontwikkeling komen.

Gunstig zowel voor de ontwikkeling van bomen, struiken en arme kruiden- en bloemenvegetatie, is het verwijderen van de bouwvoor op de onderhoudspaden. Deze grond wordt opgebracht op de stroken waar beplantingen zijn gepland. Het afschrapen van de grond is pragmatisch: vegetatie groeit beter op een lichte verhoging zijnde een houtwal, mineralen komen sneller tot beschikking en er komt een gunstige water en luchthuishouding op gang. Op de afgeschraapte delen van de onderhoudspaden, kan men een verarming verwachten, gunstig voor de ontwikkeling van een rijke samenstelling aan kruiden en bloemen en idem dito levensruimte voor insecten waaronder een toename van het aantal dagvlinders. Andere faunagroepen, bijv. loopkevers en spinnen, tellen tal van zeldzame of bedreigde soorten in heischrale graslanden. Heischrale graslanden met overgangen naar struweel of ruigten zijn potentiële leefgebieden van levendbarende hagedis en hazelworm.

Bloemrijke randen als gevolg van verschraling te verwachten in het zonnepark bij gerichte verschraling van de bodem.

Voor de insecten, maar ook patrijs kan voorgesorteerd worden op 'n aantal soorten gericht op bloei en vrucht welke ook op schrale zandgronden gedijen:

- gele en rode kornoelje / hazelaar/ eenstijlige- en tweestijlige meidoorn/ kardinaalsmuts/ Gewone liguster/ wilde kamperfoelie/ wilde appel / wilde mispel / wilde kers/ Zoete kers of boskriek / inheemse vogelkers / sleedoorn/ wilde peer/ zomereik/ wintereik/ wegedoorn/sporkehout / zwarte bes/ hondsroos en egelantier/ bosroos/ heggenroos/ gewone Vlier/ linde/ fladderiep.

Rijke vegetatierand met o.a. wilde liguster, veldesdoorn, mei- en sleedoorn, kornoelje en Gelderse roos, gunstig voor insecten.

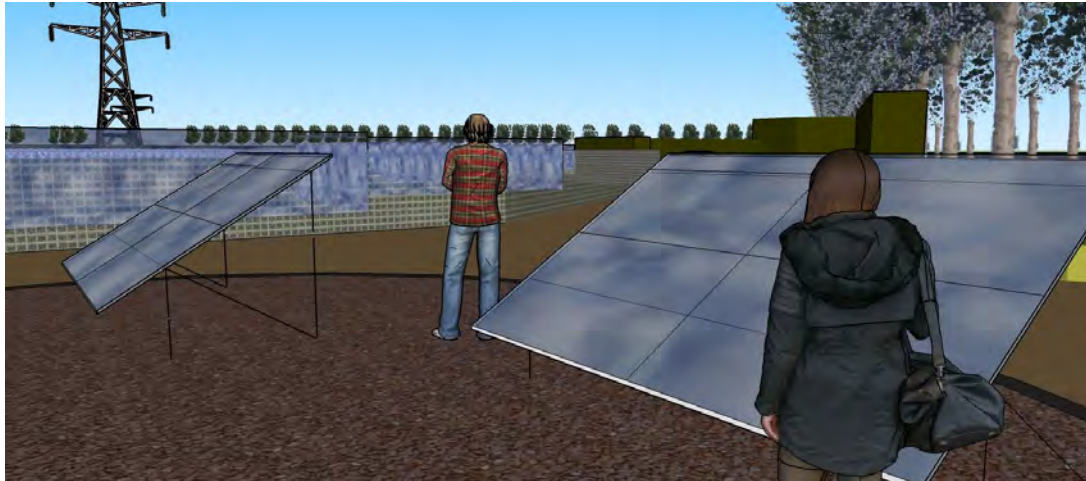
Surplus landschappelijke inpassing zonnepark aan de Oirschotsedijk te Haghorst

De meerwaarde, de kwaliteitsverbetering verbonden aan het realiseren van het zonnepark, betreft een optelsom van onderstaande aspecten / ingrepen in samenhangend verband:

- het opstellen van een integrale zienswijze op het gebied;
- het respecteren van de historische paden uit dit heideverkavelingslandschap, actie gemeente;
- een houtwal aan alle zijden van het park realiseren. De standaard betreft 'n hekwerk met drie meter struweel. In het beplantingsplan is gekozen om de westzijde zo robuust mogelijk te dimensioneren met een minimale maat van 8 meter. De oostzijde wordt derhalve geminimaliseerd met 'n 1 meter brede klimophaag parallel aan de sloot;
- voor het te planten sortiment wordt gebruik gemaakt van zogenaamd autochtoon plantmateriaal = kostenverhogend;
- voor het realiseren van de houtwal, wordt het vijf meter brede onderhoudspad welke het zonnepark volledig omlijst met dertig centimeter afgegraven. De afgraving komt de houtwal ten goede, maar ook de voorziene en te verarmen kruidenzone. Het onderhoudspad wordt extensief bereiden en vormt geen beletsel voor het ontwikkelen van de kruidenzone;
- om de schapen welke nodig zijn voor de begrazing van het park uit de kruidenzone en rand houtwal weg te houden, wordt een laag hekwerk geplaatst op de overgang van panelen naar kruidenzone;
- het projectgebied betreft een oud heidegebied. Zaden zijn in de grond aanwezig, voor de kruidenzone is het interessant te overwegen of- en hoe deze potentieel natuurlijke vegetatie terug te ontwikkelen en middels schapen te beheren;
- in overleg met een imker worden bijenkasten geplaatst;
- bij de entree van het zonnepark wordt een informatiebord geplaatst in overleg gemeente;
- op de Zandstraat wordt voorzien in verkeer remmende maatregelen, ook op het park zelf om motor crossend publiek te frustreren.

Basis inpassing	Extra inpassing
Het zonnepark aan de Oirschotsedijk wordt middels een basisinspanning op de volgende manier landschappelijk ingepast: 1. De basisinpassing van een zonnepark bestaat doorgaands uit een groenstrook rondom het zonnepark. Deze groene strook is gesitueerd tussen de rijopstelling van de panelen en het omlijstende hekwerk, waardoor visueel een vrije, groene zone ontstaat waar natuurontwikkeling kan plaatsvinden. Hier wordt vaak gekozen voor een schrale kruidenvegetatie. Dit past in de regel goed bij het voornemen om de grond onder de panelen extensief te beheren door middel van schapenbegrazing.	Naast de basisinspanning geeft het zonnepark met extra ingrepen een nieuwe impuls aan het bestaande landschap. Het zonnepark aan de Oirschotsedijk sluit middels extra m2 randbeplanting substantieel aan op bestaande landschappelijke elementen en versterken deze. Hierbij kan gedacht worden aan traditionele erf- en laanbeplanting die oorspronkelijk in het landschap aanwezig was, waardoor het zonnepark aansluit op behoud en herstel van de landschappelijke kernkwaliteiten in het gebied (lijnvormige beplantingselementen). Ook kan in overleg met de gemeente/provincie worden gekozen voor autochtone bomen en struiken, gelet cultuurhistorie en autochtone genenbronnen van bomen en struiken. Een nauwkeurige afstemming mbt tot geologie & bodem in relatie tot de potentieel natuurlijke vegetatie

Middels een laag beheerhek worden de schapen van de kruidenzone weggehouden, schapen grazen immers graag kruidenvegetaties weg. 2. Rondom het zonnepark wordt een hekwerk geplaatst bestaande uit kastanjehouten palen met een grofmazig gaas waardoor kleine zoogdieren en marterachtigen er doorheen kunnen, en foerageer gelegenheid in het zonnepark behouden blijft. 3. De randen van het zonnepark worden waar noodzakelijk, aangezet met een struweelhaag van ca. 3,5m. hoog en 3m. breed. Deze haag draagt enerzijds bij aan het visueel afschermen van het zonnepark, kan anderzijds bestaande landschappelijke waarden en kernkwaliteiten behouden en versterken.	1. Langs de zijden is gekozen voor een hoogwaardige, 3m brede houtwal op een lichte verhoging. Zicht op het zonnepark wordt zoveel mogelijk ontnomen. Aan de binnenzijde van het hekwerk wordt een strook van 5m extensief grasland ingezaaid met kruiden en bloemen, een meerjarig mengsel welke het beste elk jaar wordt gemaaid en afgevoerd. De westelijke rand wordt extra verbreed tot circa 8m. De ambitie staat om 'n bijdrage te leveren aan de verbinding van ecologisch belangrijke landschappelijke eenheden (Het Stuk versus De Baest) 2. Deze houtwal wordt aan alle zijden van het park doorgetrokken en aangesloten op aanwezige groene patronen, behalve aan de oostzijde. Binnen het nieuw aan te leggen beplantingspatroon ontstaat variatie in beeld middels gericht beheer 3. De houtwallen worden opgebouwd in afstemming met geologie, bodem en bemesting, en afgestemd op de potentieel voorkomende natuurlijke vegetatie 4. Bijenkasten worden in overleg naar draagkracht geplaatst. De grote variëteit aan kruidenvegetaties rondom en in het zonnepark zorgt voor een aantrekkelijk leefklimaat voor bijenkolonies en insecten in het algemeen. Dit draagt bij aan herstel in de wijde omgeving van bijen- en vlinderpopulaties. 5. Het plaatsen van een informatiebord en zitgelegenheid, voorzien in parkeergelegenheid 6. Het plaatsen van verkeer remmende maatregelen op de Zandstraat. De droge ondergrond verstuift enorm bij het crossen met motoren.
--	--

Mogelijke entreepartij met educatie en voorlichting. Thema's duurzaamheid, energie, landschap, cultuurhistorie en ecologie.